Szenczi Tóth Károly

Nyelvében él

VISSZHANG - LXI. évfolyam, 28. szám, 2017. július 14.

A közélet viharaiban még ütlegelés nincsen (eljön majd az is), de a verbális ökölcsapások erőszakos divatját nagyon is éljük. Nemrég az még szinte felüdülés volt, egyesek mily finom szavakkal buzizták le egymást. Mostanra a szalonképes fogalmazás a múlté. A mocskos száj, az igen! És a bűz, mely belőle árad. Újságíró, blogger, politikus – egyre megy. A durvaság észrevétlenül, a zsurnálötletesség ruhájába öltözve jelent meg, mára megszokott: embert nem elbocsátanak, csakis kirúgnak, valótlant senki sem állít, de hazudik, másét senki nem tulajdonítja el, csak simán lop, nem becsapnak, de átvernek, fiatal lány nem csinos, hanem dögös, a műsorvezető nem téved, csak csúnyán beég, ami nagymérvű, mindig brutális. És ha véletlenül toaletthiba miatt bepillantást nyerhetünk a női mellek és combok közé, azt (külön rovattal) villantásnak nevezik; szőrös, borotvált, gigamell, őrületes dekoltázs, bugyi.

Patkány, görény, hitvány, hazug, cinikus, seggnyaló, geci, féreg, idióta... (szavak a magyar politikai közélet és a sajtó szótárából – 2017).

Tudjuk, a nyelv járja a maga útját. Mostanában ezt a szemetes, tisztítatlant. A kor, amelyben élünk... az ilyen. Széttárt karok. Ez van.

Főcímek az internetről: *Szar dolog lehet kelet-európai melósnak lenni*, *Soros úgy utálja Orbánt, mint a száraz szart*... A *Kibaszottul hiányzik máris* blikkfang 24 órán át volt fenn egy portálon, valaki szólhatott; másnapra eltüntették. „Szar ember lennék, ha...” – nyilatkozza sajtónyilvánosan a főpolgármester.

Semmiféle divat nem fátum, nem is természeti jelenség, hanem az ember műve. Míg a gazdaságban bizonyos következmények (tőzsdetrendek, árfolyamok...) sorsszerűnek látszanak (nem azok); az, hogy miképpen szólalunk meg, tán ugye mégiscsak emberi szándékhoz köthető. A nyelvet nagy nyilvánosság előtt használók pontosan tudják, miért úgy beszélnek, ahogyan. Lehet, hogy legtöbbjük az indulat kifejezésére csak ezt az otromba módot ismeri? Reménykedjük, hogy nem. A mosdatlan száj semmivel sem inkább elfogadható, mint a köröm alatti feketeség, a gallérperem piszka, a csimbókos, mosatlan haj vagy a hónalj bűze. A nagyközönség számára előbb-utóbb ez a mocsok, a kommunikáció alantas minimálprogramja válik természetessé. Ha ők úgy, akkor mi is. Hamvas iskolás leánykák, nyakigláb kamasz fiúk szájából utcán hangoskodva ömlik a szenny. Ez nem felnőttbosszantás. Ezek így beszélnek.

Az egyszeri eset, amit korábbi írásomban csodálkozva emlegettem, mára mindennapos lett: betegem hogyléte iránt érdeklődve azt a választ kaptam: „szarul, doktor úr”. Komolyan megdöbbentem. Nem az illetlenségen, hanem hogy a férfi észre sem vette.

Van itt egy csöndes, létszámában erősen csökkenő réteg, amely a választékos hangnem híve. A butácska, megmosolygott maradiak. Akik nem értik az idők szavát. Ha szót emelnek, jó esetben csodálkozást, néha mégis valami hitetlenkedő tiszteletet hívnak elő.

Hogy mi az eldurvult közbeszéd oka? Hja, a politika kérem. A választások. De az másodlagos. A politikusok csak beállnak a sorba. Első helyen a nyelvi profik, a médiumok pénzvilága áll. A biznisz. Az eladhatóság. A bulvárosodásnak nevezett eltökélt mélyrepülés. A „fölemelni” nemes feladata helyett: alászállni. Igaz, ez is szolgálat, az igénytelenség, a lumpen érzelmi világ és folklór szolgálata. Erős lenézés. Mindünket a legalsó polcra rakja.

Ez azonos azzal az iránnyal, amely ma a művészeteket is mindinkább jellemzi. Az azért mégis más! – tromfolnak le lihegő sznobok.

Valóban, hiszen ott a mocsok a parttalan alkotói szabadság hazug szlogenje mögé bújik; a hiteles emberábrázolás része; a székelés, vizelés, vér, és – naná – a nemi élet szóbeli és képi megjelenítése a nagybetűs művészethez tartozik. És akkor ugye el kell ájulni. Nem berzenkedni.

Nemrég a németek kedvenc standuposa, Mario Barth, kivételes ízlését bizonyítva, egy egész stadion közönségét egyenes adásban a szellentés cizellált témakörében szórakoztatta. Amikor szájával a különböző hangokat utánozta, mit mondjak, egyenest meg kellett szakadni a nevetéstől.

Amikor fiatalon elhunyt szép színésznőnk (V. H.) nem volt hajlandó eleget tenni egy nagy ívű rendezői utasításnak: a színpadon bugyiját lehúzva leguggolni és pisilést eljátszani, a rendező kizárta őt a darabból.

Most meg itt a forrongó új trend: mások külső adottságait utálattal szóvá tenni, kapcsolatot teremtve a jellem feltételezett hibáival.

Ez minősített rosszindulat, otromba bunkóság, kamaszos szókimondó kivagyiság. Igazi gyűlöletbeszéd. Összekacsintás a külső, az arc, testforma, akár bőrszín alapján ítélő sokakkal.

Itt kell megálljt kiáltani.

Most, azonnal.

Stop!

Elég!

Valakinek a külsejéből következtetést levonni amúgy is tökéletesen értelmetlen, ráadásul mély mocsár, és Kende Péter ügyvéd Majtényi László arcvonásait elemző szerencsétlen felvetése óta tudjuk, nagyon is süppedős.

A médiumok mossák makulátlan kezeiket; nehogy mán' őket hibáztassuk.

A politikusok is ártatlanok, bár egy kis durvaságért sosem mentek a szomszédba. Parlamenti performanszok, kivonulás, bekiabálások, molinók, konfettieső. Ficsúros rajtaütés a szerkesztőségben: mit mertél írni rólunk?

Csakhogy ezek lassan kifújnak… Ki figyel már oda?

Több kell.

El is szabadult a pokol. Halk előhangok után lassú crescendo, most már fortissimo. Zúg a nagyzenekar Heller Ágnes póló alól kilátszó hasától Dávid Ibolya fejtartásán át Lendvai Ildikó botoxáig.

Gyurcsány „meg van zakkanva", „a kényszeres szóismétlés, arcrángatás (…) nem gyógyítható".

Orbán „viselkedése gyanakvó", „belegondoltam, milyen meztelenül, de elborzadtam", ezenkívül „döbbenetes pocakot eresztett… kilencedik hónap… gondolhatnánk, ha nem tudnánk, a miniszterelnök férfi". A jegybank elnöke „egyenes tekintetű", „Vona festeti a haját…", Horváth Csaba meg a férfimosdóban „húzza ki a szemöldökét", Selmeczi Gabriella „kócos fogú szőke rémség", a nevét sem érdemes megjegyezni. Göncz Kingának viszont a haja „kócos, (…) többet törődhetne külsejével". A szárszói találkozó: „szájszagú vircsaft", Németh Szilárd „disznófejű majom", Lázár János „átmenet egy olasz gengszter és egy jól fésült bájgúnár között".

Gyomorforgató. Hosszan folytathatnánk. A beszólások a levegőben maradnak, azaz csengenek fülünkbe hosszan.

Legutóbb a Klubrádió *Kinevetsz a végén* című ironikus beszélgetésében az egyik résztvevő a tömeges parlamenti kitiltások miatt bírálta Kövér László házelnököt: „ez a Kövér… egyáltalán hogyan néz ki!? A parlament szégyene!"

A helyi közönség veszi a lapot, utánagondol: tényleg, milyen csúnya is ez a Kövér. Nem csoda, ha rossz ember, és folyton kitilt. Ráadásnak a beszélő még mesél egykori osztályfőnökéről, aki annak idején egy tanulmányi kiránduláson nagy komolyan ugyanúgy ki akart tiltani a siklósi várból egy tréfálkozó diákot, mint manapság Kövér sokakat. A tanár úr sajnos sosem értette a viccet, és tessék elképzelni, mindehhez még pösze is volt. Ez tényleg felettébb mulatságos.

A testi adottságok rosszalló említése kis létszámú közönség előtt, kikacsintva, egymás közt vagyunk alapon sem megengedhető, de ez a műsor május 21-én vasárnap, a szolidaritásra, toleranciára oly kényes Klub Rádióban adásba ment, méghozzá vágás után.

Hogy az ilyen izzadságszagú humorizáláson a „végén” ki nevet?

Szerintem senki.

Inkább szomorkodik az ember.